

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

ÅRSMELDING

2015

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere er et disiplinærorgan for norske dommere som omfatter alle fagdommere i tingrettene, lagmannsrettene, Høyesterett, jordskifterettene og jordskifteoverrettene. Ordningen gjelder foruten de faste embetsdommerne også midlertidige dommere, herunder dommerfullmektiger.

Regelverket som gjelder for Tilsynsutvalgets virksomhet og saksbehandling finner vi først og fremst i domstoloven kapittel 12. Dessuten gjelder forvaltningsloven og offentlighetsloven for utvalgets saksbehandling, med de unntak som følger av domstoloven §§ 238 og 239.

Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer "forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk", jf. domstoloven § 236.

Dette omfatter både dommerens plikter etter prosesslovgivningen og typiske arbeidsrettslige plikter. I vurderingen av hva som er god dommerskikk er etiske prinsipper for dommeradferd, vedtatt av Den norske Dommerforening, Teknas etatsforening for jordskifterettene og Domstoladministrasjonen et viktig redskap for Tilsynsutvalget. I Tilsynsutvalgets vedtak blir disse prinsippene tatt stadig mer aktivt i bruk. Prinsippene gjelder for alle fagdommere i de alminnelige domstolene og i jordskiftedomstolene, både i og utenfor den dømmende virksomhet.

Tilsynsutvalget kan også treffe vedtak om disiplinærtiltak for forhold utenfor tjenesten, men klageadgangen er da forbeholdt Justisdepartementet, Domstoladministrasjonen og vedkommende domstolleder, jf. domstoloven § 237.

Tilsynsutvalget ser det som en av sine oppgaver å vektlegge generelle spørsmål og problemstillinger knyttet til dommeretikk.

Domstoloven gir anvisning på to former for disiplinærtiltak. Den strengeste reaksjonsformen er *advarel*. *Kritikk* vil være den vanligste reaksjonsformen. Utvalget kan også gi generelle uttalelser i forbindelse med klagesaksbehandlingen. Vedtak om kritikk eller advarel er rutinemessig oversendt Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet.

Tilsynsutvalgets myndighet er begrenset ved at det ikke kan vurdere forhold som har funnet sted for mer enn ett år siden, jf. domstoloven § 237 fjerde ledd. En annen begrensning for utvalgets myndighet gis i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det heter at "*Tilsynsutvalget kan ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig.*"

Mer informasjon om Tilsynsutvalget for dommere finnes på nettstedet <http://www.domstol.no/no/Enkelt-domstol/Tilsynsutvalget-for-dommere/>. Der finnes en generell orientering om utvalget, samt praktisk informasjon til potensielle klagere. I tillegg blir Tilsynsutvalgets vedtak publisert der i anonymisert form. Alle vedtak som treffes i utvalgsmøter publiseres på denne måten.

Vedtakene publiseres også på Lovdata.

TILSYNSUTVALGETS ORGANISERING

Tilsynsutvalget er et uavhengig og frittstående forvaltningsorgan. Utvalgets sekretariat er plassert i Domstoladministrasjonen.

Tilsynsutvalget består av seks medlemmer med personlige varamedlemmer. Det er sammensatt av to dommere ved de alminnelige domstolene, en jordskiftedommer, to representanter for allmennheten og en advokat, jf. domstoloven § 235.

Når Tilsynsutvalget behandler saker som gjelder en dommer fra de alminnelige domstoler, deltar to dommere fra de alminnelige domstoler, advokatmedlemmet og de to representantene for allmennheten. Ved behandling av saker som gjelder en jordskifteoverdommer eller en jordskiftedommer, deltar en dommer fra jordskifterettene i stedet for en dommer fra de alminnelige domstolene.

Utvalget har i 2015 hatt følgende sammensetning:

Navn	Tittel	Verv tilsynsutvalg	Oppnevnt
Unni Sandbukt	Sorenskriver Nord-Troms tingrett	Leder	01.05.10 - 30.04.18
Ragnhild Olsnes	Tingrettsdommer Stavanger tingrett	Personlig varamedlem	01.06.13 - 31.05.17
Randi Grøndalen	Lagdommer Frostating lagmannsrett	Medlem	01.01.10 - 31.12.17
Bjørn Eirik Hansen	Lagdommer Eidsivating lagmannsrett	Personlig varamedlem	15.08.14 - 14.08.18
Jeppe Normann	Advokat, Advokatfirmaet Selmer	Medlem	01.11.10 - 31.10.16
Bjørn Hübert Senum	Advokat, Advokatfelleskapet	Personlig varamedlem	01.11.11 - 31.10.19
Turid Ellingsen	Direktør, Statens kartverk	Medlem	01.11.14 - 31.10.18
Anne-Birgitte Sveri	Rådmann, Nittedal kommune	Personlig varamedlem	01.06.13 - 31.05.17
Svein J. Magnussen	Professor i psykologi, Universitetet i Oslo	Medlem	01.06.11 - 31.05.19
Gerd Ingunn Opdal	Regiondirektør, Statped	Personlig varamedlem	01.11.10 - 31.10.18
Trond Berge	Jordskifterettsleder, Sør-Rogaland jordskifterett	Medlem	02.09.11 - 01.09.19
Liv Oddveig Nergaard	Jordskifterettsleder, Nord- Troms jordskifterett	Personlig varamedlem	27.11.15 - 26.11.19

Jordskifterettsleder Vidar Bergtun (personlig varamedlem) ved Nord-og Midhordaland jordskifterett, hadde verv frem til 31. oktober 2015.

TILSYNSUTVALGETS VIRKSOMHET

Møter

Tilsynsutvalget gjennomførte i 2015 seks møter, fem ordinære møter og ett ekstraordinært møter. Fire møter ble avholdt i Oslo og to i Trondheim.

Saksbehandling

Sekretariatet er adressat for henvendelser til Tilsynsutvalget, og forestår forberedelsen av klagesakene frem til de er klare for avgjørelse.

Tilsynsutvalget treffer sine vedtak i møte, jf domstolloven § 238 fjerde ledd. Utvalget har i medhold av domstolloven

§ 238 sjette ledd delegert til utvalgets leder, dommermedlem og advokatmedlem med deres vararepresentanter, å avvise saker i følgende tilfeller:

- det foreligger ikke klageadgang etter loven
- klager har ikke klagerett
- klagefristen på tre måneder er utløpt og klagen er åpenbart ubegrunnet

I tillegg er det delegert til utvalgets leder, dommermedlem og advokatmedlem med deres vararepresentanter, å realitetsbehandle klagesaker når klagen er åpenbart ubegrunnet.

Deltakelse på kurs, lokale kompetansetiltak og annen utadrettet virksomhet

Tilsynsutvalgets kjernevirksomhet er å være disiplinærorgan for dommere, men utvalget skal ikke utelukkende behandle disiplinærsaker. Det er nedfelt i forarbeidene at utvalget også skal bidra til å utvikle dommeretikken generelt, ta initiativ til og delta i undervisningsopplegg, og eventuelt komme med uttalelser om uheldige forhold og skjevheter i domstolene, se bl.a. NOU 1999-19, pkt. 10.6.2.3.

Det er derfor viktig for Tilsynsutvalget å drive med formidling av utvalgets avgjørelser og å ta del i kurs og kompetansetiltak om dommeretiske spørsmål. Som et ledd i dette arbeidet, har utvalget de siste årene deltatt på en rekke kurs og møter. Dette gjelder bl.a. straffeprosesseminar for dommere, fagdager i domstolene, bl.a. Oslo tingrett og Asker og Bærum tingrett og ved regionale samlinger for dommere. Utvalgets leder deltar i tillegg med foredrag om dommerrollen på de årlige introduksjonskursene for nyutnevnte dommere.

Kurs og foredrag mv. i 2015

- Introduksjonsseminar for nyutnevnte dommere: Foredrag og gruppearbeid om dommeretikk
- Nasjonale dommerseminar (4 seminar i Oslo, Trondheim, Bergen, Tromsø): Foredrag og gruppearbeid om dommeretikk
- Møtet med styret i DA om arbeidet i Tilsynsutvalget (18. august)
- Møte med Den norske Dommerforening om arbeidet i Tilsynsutvalget (19. oktober)

Etikkprosjektet

Tilsynsutvalgets leder deltar i et prosjekt i regi av DA der det er kompetansetiltak for nye og erfarne dommere om dommerrollen og dommeretikk. Prosjektet har bl.a. utarbeidet et casebasert undervisningsopplegg med etiske dilemmaer og en film. Undervisningsopplegget ble første gang gjennomført på et regionalt seminar i dommeretikk for dommerne i Troms og Finnmark den 17. og 18. september 2014. Opplegget gjennomføres nå for andre gang som ett av flere temaer på de nasjonale dommerseminarene våren 2016.

Tilsynsutvalget er dermed involvert i mange ulike sammenhenger der det er aktuelt å fremme og diskutere problemstillinger som er relevante for utvalgets virksomhet. Den utadrettede virksomheten er en fin måte for utvalget å komme i dialog med dommene og domstolene på.

Utvalget er opptatt av å være tilgjengelig og bidra med sin kunnskap i sammenhenger der dommeretikken skal diskuteres og utvikles.

Utvalget, ved koordinator Wenche Venås eller leder Unni Sandbukt, kan kontaktes om slike oppdrag.

Statistikk

	2014	2014	2014	2015	2015	2015
Innkomne saker	<i>Totalt</i>	<i>Alminnelige domstoler</i>	<i>Jordskifte domstoler</i>	<i>Totalt</i>	<i>Alminnelige domstoler</i>	<i>Jordskifte domstoler</i>
Innkomne klagesaker i perioden	122	115	7	109	104	5
Anmodning om uttalelse om god dommerskikk	0	0	0	0	0	0
Saker som er behandlet av eget tiltak	0	0	0	0	0	0
Andre saker	0	0	0	0	0	0
Søksmål	4			0	0	0
Sum	126	115	7	109	104	5
Hvem klager						
Parter	105	99	6	98	93	5
Prosessfullmektiger:	4	3	1			
- Advokater/forsvarer	7	7	0	5	5	0
- Aktor	0	0	0	1	1	0
- Andre	0	0	0	0	0	0
Fornærmede	0	0	0	0	0	0
Vitner/sakkyndige	9	9	0	5	5	0
Lekdommere	0	0	0	0	0	0
Advokatforeningen	0	0	0	0	0	0
Domstoladministrasjonen	0	0	0	0	0	0
Øvrige	3	3	0	3	3	0
Sum	128	121	7	112	107	5
Avvisning						
Truffet av utvalget	6	6	0	9	9	0
Truffet av medlem etter fullmakt	40	38	2	46	42	4
Sum	46	44	2	55	52	3
Grunnlag for avvisning						
Manglende klagerett	1	1	0	6	6	0
Klagen for sent innkommet	13	12	1	17	16	1
Gjelder forhold som kan overprøves ved rettsmidler	26	25	1	28	25	3
Kombinasjon av avvisningsgrunner	7	7	0	5	5	0
Sum	47	45	2	50	46	4
Realitetsbehandling						
Truffet av utvalget	33	31	2	39	36	3
Truffet av leder/nestleder etter fullmakt	8	8	0	26	25	1
Sum	41	39	2	65	61	4
Klagen gjelder						
Forhold i tjenesten	38	36	2	31	28	3
Dommeratferd	37	35	2	56	52	4
Sen saksbehandling	11	10	1	20	20	0
Administrative forhold	1	1	0	6	6	0
Forhold utenfor tjenesten	2	2	0	0	0	0
Sum	89	84	5	113	106	7

Resultat						
Ikke disiplinærtiltak	13	13	0	16	14	2
Ikke disiplinærtiltak. Avgjort som åpenbart ubegrunnet	5	5	0	21	21	0
Dels avvist. Ikke disiplinærtiltak	15	13	2	16	15	1
Dels avvist. Dels avgjort som åpenbart ubegrunnet	5	5	0	6	5	1
Disiplinærtiltak:						
Kritikk	4	4	0	6	6	0
Advarsel	2	2	0	0	0	0
Sum	44	42	2	65	61	4
Uttalelse om god dommerskikk	0	0	0	1	1	0
Avsluttet på andre måter						
Klager trukket	0	0	0	2	2	0
Klager bortfalt	4	4	0	0	0	0
Overført Domstoladministrasjonen	0	0	0	0	0	0
Andre grunner	5	5	0	0	0	0
Klager under behandling pr 31.12	43	41	2	26	25	1

Klagesaker i 2015

I 2015 mottok Tilsynsutvalget 109 klagesaker. Av disse var 5 klager rettet mot dommere i jordskiftedomstolene. Det ble truffet i alt 120 vedtak i 2015, hvorav 72 vedtak ble truffet av utvalgets leder eller annet medlem etter delegering. 48 vedtak ble truffet av et samlet utvalg.

65 klager ble realitetsbehandlet i 2015. Samtlige klager gjaldt forhold i tjenesten: 56 klager gjaldt dommeratferd og 20 klager gjaldt sen saksbehandling. En og samme klage kan gjelde flere forhold. Det ble gitt disiplinærreaksjon i 6 tilfeller, alle i form av kritikk. To saker har blitt avsluttet på andre måter.

Tilsynsutvalget gjennomførte 5 ordinære og 2 ekstraordinære møter i 2015.

Tilsynsutvalget 2002-2015

I løpet av 2002-2015 har Tilsynsutvalget mottatt 1460 klagesaker. Det er totalt truffet 1437 vedtak, hvorav 711 er avvisningsvedtak. 630 saker er realitetsbehandlet av et samlet utvalg. De resterende sakene er avsluttet på annen måte, vanligvis ved at klagen er trukket eller bortfalt av andre grunner. Tilsynsutvalget har truffet vedtak om disiplinærtiltak i totalt 70 saker, og i seks av disse sakene er det gitt advarsel.

Antallet klager har variert en del fra år til år med 66 klager i 2003 (som det laveste) og 176 klager i 2011 (som det høyeste). Det er først og fremst partene i saken som klager (vanligvis over 90 prosent).

Et utviklingstrekk i denne perioden er at antall klager har stabilisert seg på høyere nivå enn tidligere. En grunn til dette kan være at klageordningen har blitt bedre kjent hos parter, advokater og andre. Et annet utviklingstrekk er at utvalget i stadig flere saker avgir uttalelser om god dommerskikk, uten at det treffes vedtak om disiplinærtiltak. Dette er i samsvar med forarbeidenes forutsetning om at Tilsynsutvalget skal utvikle retningslinjer for hva som anses som "god dommerskikk".

Mars 2015

Unni Sandbukt | Randi Grøndalen | Turid Ellingsen | Jeppe Normann | Svein J. Magnussen | Trond Berge

Sak 14-069: Dommeratferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra en av partene i en jordskiftesak. Den innklagede jordskifterettslederen ble transportert i motpartens båt fra rettslokalet til befaringsstedet. Klageren viste til at han fra land observerte at motparten under overfarten gestikulerte, snakket og pekte på to områder saken gjaldt. Ifølge klageren gjorde båten også en ekstra runde på vågen, hvor det samme ble gjort ved det tredje området saken gjaldt. Klageren anførte at det var uakseptabelt at dommeren lot motparten framlegge sine argumenter i saken, mens hans side verken fikk anledning til å høre eller imøtegå det som ble sagt.

Tilsynsutvalget kunne ikke se at det var påvist kritikkverdige forhold hos dommeren. Forut for båttransporten hadde jordskifterettslederen formant partene om at saken ikke skulle diskuteres underveis til befaringen. Det var ikke sannsynliggjort at saken ble diskutert i båten. Da dommeren ble klar over at føreren av båten tok en ekstra runde på vågen, ga han beskjed om at båten måtte gå til land med en gang. Utvalget mente på denne bakgrunn at dommeren håndterte situasjonen på en god måte. Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-078: Dommeratferd. Saksbehandling. Avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Innklagede var dommer i sak etter barneloven om fast bosted og samvær. Klagen var bla. begrunnet med at saken burde vært utsatt, da verken parten eller hennes prosessfullmektig hadde anledning til å møte. Det ble hevdet at kjennelsen inneholdt uriktig informasjon og at informasjon var utelatt. Dette var forhold som lå utenfor Tilsynsutvalgets kompetanse jf. domstolloven § 236 fjerde ledd, der det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes grunnlag for anke eller gjenåpning. I tillegg var det klaget over dommerens uttalelser og oppførsel i diskusjon med klager om utsettelse av et rettsmøte. Utvalget fant at innklagede bare hadde redegjort for møteplikten mv. Det må foreligge uheldig dommeratferd over en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk. I denne saken var ikke innklagede i nærheten av denne terskel.

Sak 14-097: Dommeradferd. Delvis avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra en part i straffesak. Tilsynsutvalget avviste klagen i den utstrekning den gjaldt forhold som kunne danne grunnlag for anke. Utvalget uttalte at klagerens beskrivelser ikke var egnet til å fastslå at dommeren hadde opptrådt eller uttalt seg på en måte som foranlediget kritikk. Det ble heller ikke bekreftet av aktor eller meddommerne at dommerens opptreden i hovedforhandlingen var kritikkverdig. Utvalget uttalte at dommerens styringsrett inkluderer hva som er nødvendig tidsbruk, hva som er aktuelle tema av betydning for saken, og hva det er nødvendig å høre om i retten. Dommeren har lov til å opptre om nødvendig bestemt for å stanse hva han mener er ubegrunnede krav og argumentasjon i den forbindelse.

Sak 14-102: Dommeratferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Innklagede var dommer i tingrettssak om vederlag for håndverkstjenester. Klager som var part, hevdet at innklagede ba henne om å tørke seg en viss plass el. med en skriftlig takst hun ønsket å dokumentere. I tillegg skal innklagede ha uttalt at han ikke brydde seg om taksten da det var utferdiget av en person som ikke hadde peiling. Innklagede skal også ha spurt henne ut på en måte som gjorde at hun svarte på ting hun ikke hadde kunnskap om. Klager fikk inntrykk av at sakens utfall var forhåndsbestemt. Tilsynsutvalget fant at de fremsatte påstander ikke i tilstrekkelig grad var sannsynliggjort.

Sak 14-103: Dommeratferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra part som hadde begjært at tingretten innkalte til ekstraordinær generalforsamling i borettslag. Klageren anførte at dommeren brukte for lang tid på å behandle saken og at hun ikke fikk tilstrekkelig informasjon om rettens behandling av saken. Det tok nesten fem måneder fra saken kom inn til den ble avgjort. Utvalget uttalte at det i utgangspunktet er svært lang saksbehandlingstid i en sak som dette, der loven forutsetter at saken skal behandles raskt. Den lange saksbehandlingstiden skyldtes delvis at sykmelding hos styreleder i borettslaget forsinket inngivelse av styrets uttalelse til begjæringen.

Tilsynsutvalget påpekte at saksbehandlingen ikke var optimal, verken når det gjaldt kommunikasjon med klageren eller saksbehandlingstid. Disse forholdet var imidlertid ikke av en slik karakter at de ga grunnlag for disiplinærreaksjon mot dommeren.

Sakene 14-077 og 14-085: Forent til felles behandling. Dommeradferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

To klager fra en advokat og en rettsoppnevnt sakkyndig i en foreldretvist ble forent til felles behandling. Klagene relaterte seg både til dommerens opptreden i et saksforberedende møte og uttalelser i kjennelsen. Klagerne har begge påtalt dommerens opptreden og prosessledelse i tilknytning til den sakkyndiges forklaring under rettsmøtet. Klagerne har også til felles at de mener dommeren uttalte seg kritisk og krenkende om den sakkyndige i kjennelsen, samt stigmatiserende og fordomsfullt om partene. Utvalget uttalte at dommeren som utgangspunkt har ansvar for sakens opplysning og hva som er aktuelle tema - også hva det er nødvendig å høre om fra den sakkyndige og hvordan forklaringen bør legges opp. Dommeren kan i den anledning sette grenser for aktørene, og dommeren har både rett til å stille kritiske spørsmål til den sakkyndige og rett til å la advokatene stille slike spørsmål. Dommeren bør imidlertid ikke kommentere den sakkyndiges oppfatninger og/eller gi uttrykk for egne personlige oppfatninger. Utvalget fant ikke grunnlag for å konstatere at dommeren under rettsmøtet gikk utenfor de rammer styringsretten setter eller optrådte på annen måte som foranlediger disiplinærtiltak. Når det gjelder rettsavgjørelsen kom utvalget til at dommeren ikke uttalte seg på noen kritikkverdig måte om den sakkyndige, og at personbeskrivelsene av partene ikke gikk lenger enn akseptabelt. Utvalget uttalte at dommerens beskrivelse og sammenlikning av bostedene til partene var lite skjønnsom, og kan bli oppfattet stigmatiserende. Dommerens kommentarer fremsto også unødvendige for å begrunne resultatet i saken. Utvalget kom etter en samlet vurdering til at dommerens utforming av avgjørelsen ikke var av en slik karakter at det gir grunnlag for disiplinærtiltak.

Sak 14-083: Dommeradferd. Sen saksbehandlingstid. Delvis avvisning. Ikke disiplinærtiltak.

Klage fra tiltalt i straffesak. Klagen gjaldt administrasjonen av ankesaken, påstand om at en av fagdommerne sovnet under ankeforhandlingene og at rettens behandling av et sakkyndig vitnes salærkrav tok uforholdsmessig lang tid. Klagen ble inngitt ni måneder etter ankeforhandlingen, men klager opplyste at han først ble gjort kjent med at en av fagdommerne skulle ha sovnet samme dag som klagen ble innsendt. Utvalget avviste den delen av klagen som gjaldt administreringen av ankeforhandlingen, mens de øvrige punkter i klagen ble tatt til behandling. Ingen av de andre aktørene som var til stede har underbygget påstanden om at en av dommerne skal ha sovnet, og utvalget fant ikke dette forholdet godtgjort. Når det gjaldt saksbehandlingstiden for den sakkyndiges salærkrav kom utvalget til at dommeren ikke kunne lastes for at den sakkyndige først fikk innvilget sitt krav 7 måneder etter at det først ble fremsatt. Kravet ble først fremmet av det sakkyndige vitnet selv. Retten returnerte da kravet under henvisning til at kravet måtte fremmes sammen med forsvarers salær oppgave. Dette ble begrunnet med at vedkommende ikke var oppnevnt som sakkyndig av retten, men engasjert som sakkyndig vitne av en av partene. I salær oppgaven som forsvareren senere innga, ble det ikke fremmet noe krav knyttet til det sakkyndige vitnet. Forsvareren fremmet kravet per e-post til en av rettens saksbehandlere den 23. mai 2014. Ved en inkurie ble ikke kravet videreformidlet til dommeren før i september 2014. Det er uheldig, men ikke noe dommeren kan lastes for. Fra han fikk kjennskap til kravbrevet til vedtak ble fattet gikk det i underkant av fire uker. Tilsynsutvalget kan ikke se at denne tidsbruken er kritikkverdig. Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-113 og 14-114: Forent til felles behandling. Dommeradferd. Delvis avvisning. Kritik.

En klage fra en part og et vitne i en foreldretvist ble forent til felles behandling. Klagene dreide seg om dommerens opptreden i forbindelse med hovedforhandlingen. Spørsmålet om forlik var oppe flere ganger, både før og under hovedforhandlingen. Partens advokat opplyste i sin uttalelse til utvalget at dommeren før hovedforhandlingens dag to, spurte om hun hadde gjort sin klient klar over at "- dette vil komme til å bli veldig dyrt for ham" eller lignende, i forbindelse med at hun opplyste at partene ikke hadde blitt enige. Dommeren forklarte dette med at det var formidlet til prosessfullmektigen "i et tilfeldig møte i et fortrolig øyeblikk" og ikke ment for hennes klient. Utvalget uttalte at dette er en grunnleggende gal oppfatning av advokatrollen. En advokat vil i konkrete pågående saker alltid være en representant for sin klient. Den informasjon som gis advokaten fra en dommer eller andre må forutsettes å bli formidlet videre til klienten. Dette følger direkte av advokatens rolle som rådgiver. Det som formidles til advokaten, må anses å være formidlet til klienten. Utvalget la grunn at det som ble formidlet var at parten ville tape saken om han ikke inngikk forlik, og dermed komme i et omkostningsansvar. En slik uttalelse under saken kan vanskelig forstås annerledes enn at dommeren dermed gir inntrykk av at han har tatt standpunkt til sakens realitet. Utvalget mente at dommeren hadde optrådt i strid med de etiske prinsipper for dommeradferd punkt 3 og 6, og fattet vedtak om kritikk.

Sak 14-115: Dommeradferd. Ikke disiplinærtiltak.

Klage fra part i foreldretvist. Klagen var relatert til dommerens opptreden i et saksforberedende møte etter barneloven § 61 nr. 1. Klager viste til at dommeren hadde en irritert og glefsende stemmebruk, at hun avbrøt

hans advokat på en oppfarende måte, og at hennes opptreden var respektløs. Tilsynsutvalget fant det ikke påvist klanderverdig opptreden fra dommerens side under rettsmøtet. Det er ikke gitt noen konkrete holdepunkter for at klagerens beskrivelser er korrekte, verken hva gjelder dommerens stemmebruk, kroppsspråk, styring av tidsbruk eller vitneførsel. Den forbeholdne støtten, uten konkrete eksempler, som fars advokat har gitt klagen er ikke egnet til å fastslå at dommeren opptrådte på en måte som foranlediger kritikk. Verken mors advokat eller den sakkyndige har bekreftet de samme opplevelser som klageren. Klageren viste også til at dommeren hadde sagt at han hadde bortført barnet fra moren. Utvalget fant det sannsynliggjort at dommeren brukte ordet "bortført" om at far hadde holdt barnet borte fra mor, og at det var et sterkt uttrykk som fremsto som unødvendig. Selv om begrepsbruken var uheldig, konkluderte utvalget med at terskelen for når utvalget kan reagere med disiplinærtiltak ikke var overskredet. Tilsynsutvalget fant derfor ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

15-004: Dommeradferd. Klagefrist. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra part i tvist om mangel ved kjøp av bolig. Klagen ble inngitt etter utløpet av klagefristen, men utvalget tok klagen til behandling med den begrunnelse at klageren hadde rimelig grunn til at klagefristen ble oversett. Klagen gjaldt dommerens opptreden under hovedforhandlingen. Klager har opplyst at dommerfullmektigen fremsto irritert og uinteressert. Klageren har ikke fått støtte i sitt syn fra noen av de profesjonelle aktørene, og utvalget kom til at de påklagede forhold ikke var sannsynliggjort. Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-116 og 15-008: Dommeradferd. Saksbehandling. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Innklagede var dommer i sak etter småkravsprosessen der klager var selvprosederende part. To klager ble forent til felles behandling. Klagen ble bla. begrunnet med at klager fikk for lite tid til å presentere saken og at klager stadig ble avbrutt i sin saksfremstilling. Det anføres at innklagede kritiserte henne for unødige å ha blåst opp saken og at hennes prosesskrift var for mange og omfattende. Klager hevder at dommeren var ukonsentrert, arrogant, irritert og sint under rettsmøtet. Da klager møter opp i tingretten etter hovedforhandling oppleves innklagede som avvisende og etterkommer ikke umiddelbart klagers forespørsel om å få utlevert et saksdokument. Tilsynsutvalget fant ikke at klagers påstander omkring dommerens oppførsel var sannsynliggjorte og fant at det ikke var grunnlag for disiplinærtiltak.

Sak 15-006 Dommeradferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Innklagede var dommer i sak om gyldigheten av avskjed. Klager hevder at innklagede dommer ikke var upartisk og nøytral og behandlet den ene parten vennlig, mens klagers side ble oversett. Klagers side skal ha blitt krast avbrutt, ledd av og utsatt for sarkastiske kommentarer. Tilhørere i retten skal ha snakket og ledd høylytt uten at det ble grepet inn av dommeren. Det er anført at det virket som om innklagede hørte dårlig. Før gjennomføringen av en befaring skal innklagede ha uttalt "skal vi komme oss ut og få avdramatisert dette" e.l. Innklagede foreslo i denne forbindelse at den ene meddommeren kunne sitte på med saksøkersiden til befarings Tilsynsutvalget fant at uttalelsen før befarings og forslaget om at meddommeren skulle sitte på med parten ut til befarings var uheldig, men oversteg ikke terskelen for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Det er ikke noe unaturlig i at dommeren har hovedoppmerksomheten rettet mot saksøkersiden, så langt denne er først ute med innledning, partsforklaring og vitneførsel. Krav til likebehandling krever ikke lik fordeling av tid og oppmerksomhet. Tilsynsutvalget fant ikke godgjort omstendigheter som dannet grunnlag for disiplinærtiltak.

Sak 15-018 Dommeradferd. Saksbehandling. Avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til slutføring av ektefelleskifte der klager var part og som innklagede dommer behandlet. Klager anførte at dommeren var inhabil til å treffe avgjørelse i saken, at han ikke fikk anledning til å fremlegge bevis og at bevisvurderingen var feil. Tilsynsutvalget fant at dette er forhold utvalget ikke kan vurdere da de kan brukes som ankegrunn, og avviste denne del av klagen. Klager anførte videre at dommeren var forutinntatt og brukte virkemidler som tvang og skremser for å tvinge gjennom at rettsforlik som hevnaksjon mot klager. Tilsynsutvalget fant ikke dette konkretisert eller sannsynliggjort og fant ikke grunn for anvendelse av disiplinærtiltak ovenfor innklagede.

Sak 15-028: Dommeradferd, ikke disiplinærreaksjon.

Klagen gjaldt dommerens opptreden under administreringen av en straffesak hvor klager var tiltalt. Klageren anførte at dommeren forskjellsbehandlet forsvaret og aktoratet, og at han ved sin opptreden nærmest truet forsvareren til stillhet. Ved et tilfelle skal dommeren ha sagt at forsvareren var på fisketur. Innklagede har bekreftet at ordet "fisketur" ble brukt. Tilsynsutvalget uttalte at rettens leder har hovedansvaret for å skape god atmosfære

i rettsmøtene, og for å opptre saklig og korrekt. Det må imidlertid foreligge uheldig dommeratferd ut over en viss terskel for at utvalget skal reagere med disiplinærtiltak. Tilsynsutvalget kom til at dommerens opptreden ikke oversteg denne terskelen. Utvalget viste blant annet til at hovedforhandlingen i straffesaken varte i fire uker, og at forsvarerne, aktoratet og meddommerne fremholdt at forhandlingene i all hovedsak foregikk i en god tone. Forsvarerne påpekte ovenfor utvalget at de og tiltalte fikk anledning til å fremlegge og kommentere de opplysningene som var relevante. Utvalget kom til at det ikke var grunnlag for å konkludere med at dommeren styrte saken ensidig og i klagerens disfavør. Av den grunn fant ikke utvalget grunnlag for å reagere på den konkrete ordbruken i saken. Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommeren.

Sak 15-037 Dommeratferd. Avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til behandlingen av en straffesak i tingretten. Klager anfører at flere vitner ble avbrutt, følte seg overkjørt av innklagede og at hans opptreden under hovedforhandlingen var graverende, ubehøvlet og partisk. Tiltalte ble avbrutt og fikk ikke forsvart seg. En av de fornærmede beskyldte høylytt et vitne for løgn flere ganger før innklagede reagerte. Det anføres videre at innklagede fungerte som en svært aggressiv aktor nummer to. Tilsynsutvalget fant at en dommer kan ha behov for å avbryte vitner, stille kritiske spørsmål og be vitnene om å konsentrere seg om retten anser som riktige osv. Selv om en dommer i slike situasjoner oppfattes som streng, innebærer det ikke nødvendigvis brudd med god dommerskikk. Tilsynsutvalget fant ikke godtgjort omstendigheter som dannet grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak. I tillegg anførte klager at enkelte av forsvarers vitner ikke fikk forklart seg slik de ønsket, og at retten la for stor vekt på aktoratets vitner. Denne del av klagen ble avvist da dette er forhold som kan brukes som ankegrunn.

Sak 15-039: Dommeradferd. Saksbehandling. Delvis avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærreaksjon.

Klagen gjaldt dommerens opptreden og saksbehandling i en arbeidsrettssak hvor partene inngikk forlik. Den del av klagen som gjaldt fremleggelse og opplesning av dokumentbevis, samt rettsforlikets gyldighet, ble avvist av utvalget med henvisning til domstoloven § 236 fjerde ledd. Utvalget fant ikke klagerens anførsel om at dommeren hadde utøvd forlikspress tilstrekkelig godtgjort. Det ble blant annet lagt vekt på at ingen av prosessfullmektigene i saken bekreftet klagers beskrivelse. Utvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak ovenfor dommeren.

Sak 15-019 Dommeradferd. Utforming av domspremisser. Kritikk.

Lagmannsretten, ved de innklagede dommerne, avslo begjæring om oppnevning av offentlig forsvarer. Forsvareren i saken klaget inn dommerne for å ha opptrådt i strid med de etiske prinsipper for dommeradferd pkt. 7 ved utforming av kjennelsen. Det var spesielt kjennelsens siste avsnitt som klageren reagerte på. Utvalget uttalte at de var enige med klageren i at den avsluttende bemerkningen i kjennelsen fremstår som harselerende. Bemerkningen var heller ikke nødvendig for å gi en dekkende begrunnelse av avgjørelsen. Tilsynsutvalget kom til at denne måten å formulere seg på er i strid med den etiske standarden for rettslige avgjørelser. De innklagede dommerne fikk kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Sak 15-025 Saksbehandlingstid. Kritikk til én dommer. Ikke disiplinærtiltak mot øvrige dommere.

Klage mot tre lagdommere for saksbehandlingstiden knyttet til en gjenåpningsbegjæring. Det ble både klaget over sen saksbehandling og uforsvarlig rask saksbehandling etter bytte av saksforberedende dommer. Saksbehandlingstiden var ca. 19 måneder fra saken ble registrert inn til den ble avsluttet. Saksforberedelsen ble omfordelt fra en av de innklagede dommerne til en av de øvrige dommerne ca. to uker før kjennelsen ble avsagt. Utvalget vurderte at den lange saksbehandlingstiden var kritikkverdigg og i strid med god dommerskikk. Det er saksforberedende dommer som er ansvarlig for fremdriften, og de øvrige to dommerne kunne ikke lastes for den lange saksbehandlingstiden. På forespørsel fra parten ga saksforberedende dommer for optimistiske tilbakemeldinger om når kjennelsen ville foreligge, noe som gjorde saksbehandling mer kritikkverdigg. Den første saksforberedende dommeren fikk kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk. Det var ikke grunnlag for disiplinærtiltak mot de øvrige dommerne. Utvalget pekte også på domstolleders selvstendige plikt til å påse at aktiv saksstyring overholdes, og fant at lagmannsrettens rutiner for å sikre overholdelse av den enkelte dommers plikt til aktiv saksstyring, ikke fungerte tilfredsstillende i den foreliggende sak. Klagen var rettet mot lagdommerne og ikke mot førstelagmannen. Utvalget gikk derfor ikke nærmere inn på domstolledelsens oppfølgingsplikt. Når det gjelder sakens fremdrift etter at saken ble tildelt ny dommer bemerket utvalget at slik saken fremsto var det ikke noe som tilsa at den raske saksbehandlingstiden fra saken fikk ny saksforberedende dommer og til den var avsluttet er i strid med god dommerskikk.

Sak 15-040 Administrative forhold. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra et advokatfirma på sorenskriveren. I forbindelse med en av partnernes uttreden fra advokatfirmaet overførte advokatfirmaet midler fra klientkonti i boer som partneren var bostyrer for. Dette ble gjort som oppgjør for utførte tjenester advokatfirmaet hadde gjort for boene. Bostyreren informerte retten om dette fordi han mente overføringene var urettmessige. Etter noe korrespondanse mellom sorenskriveren og advokatfirmaet, anmodet sorenskriveren advokatfirmaet om å tilbakeføre pengene til de respektive klientkonti. Tilsynsutvalget viste til at dommeren verken ga instruks eller pålegg som eventuelt skulle være lovstridig. Tilsynsutvalget var ikke enig i at sorenskriverens anmodning medførte irregulær myndighetsutøvelse. Tilsynsutvalget fant ikke grunn til å trekke opp grensene for en dommers kontrollfunksjoner under bobehandling, men påpekte at utvalget var enig i den forståelse av rettstilstanden som dommeren ga uttrykk for.

Sak 15-058 Dommeradferd. Avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

De innklagede dommerne behandlet en sak som gjaldt oppsigelse av båtplass og sjøbod på klagers eiendom. Klager anførte at dommerne virket forutinntatte og klager følte at de allerede etter første pause hadde tatt sitt standpunkt. Tilsynsutvalget fant at dette var forhold utvalget ikke kan vurdere da de kan brukes som ankegrunn, og avviste denne del av klagen. Klager anførte videre at en av dommerne virket trett og gispet ukontrollert. Han satt henslengt i en stol og var svært opptatt av å pille seg i nesen. Den andre lagdommeren var vendt mot vinduet og syntes å være opptatt av rettsalens utsikt. Den tredje dommeren virket ikke frisk. En av dommerne benektet ikke at han i løpet av saken kan ha pillet seg i nesen, og han utdypet bakgrunnen for dette. Det må imidlertid foreligge uheldig dommeradferd ut over en viss terskel for at utvalget skal reagere med disiplinærtiltak. Tilsynsutvalget fant det ikke sannsynliggjort at dommeren hadde opptrådt klanderverdig under rettsmøtet. Når det gjaldt anførselen mot de to andre dommerne fant Tilsynsutvalget ikke dette sannsynliggjort. Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak ovenfor de innklagede dommerne.

Sakene 15-060 og 15-067 Dommeradferd. Avvisning.

Innklagede dommer var rettens leder under ankeforhandling i straffesak i lagmannsretten. To av klagerne var tilhørere i salen under ankeforhandlingen. Det fremgår av dl § 237 første ledd at "andre personer som mener at dommeren har overtrådt bestemmelsen i § 236 og som selv er direkte berørt av dette" kan fremsette klage. De ble ikke ansett for å være "direkte berørt" idet dommeren ikke kom med noen direkte henvendelse til klagerne. Tilsynsutvalget uttalte at det ikke var tilstrekkelig å være indignert på vegne av andre for å ha klagerett. Klagen fra de to tilhørerne ble avvist. Den andre klagen, fra et vitne i saken, var fremsatt tre måneder og en dag etter gjennomført ankeforhandling. Tilsynsutvalget fant at klager ikke hadde rimelig grunn til å oversitte klagefristen på tre måneder. Tilsynsutvalget vurderte videre om det forelå særlige grunner for å ta klagen til behandling av eget tiltak idet klagefristen bare var oversittet med en dag, men kunne ikke se at slike forhold forelå. Klagen ble avvist.

Sak 15-061. Dommeradferd. Dels avvisning. Ikke grunnlag for kritikk. Uttalelse om god dommerskikk.

Klagen gjaldt administrering av en barnevernsak. Klager var rettsoppnevnt sakkyndig i saken. Klagen var knyttet til dommerens kommentarer og holdninger til de private partene under hovedforhandlingen, samt for liten tid til bevisføring. Klager tok også opp saksfremdriften forut for hovedforhandlingen i klagen. Tilsynsutvalget kom til at klager ikke hadde klagerett for sistnevnte forhold, og denne delen av klagen ble avvist. Påståtte mangler ved bevisføringen kunne påberopes som ankegrunn og denne delen av klagen ble avvist etter dl § 236 fjerde ledd. Det fremstod for utvalget som klart at deler av rettforhandlingene ble preget på en negativ måte av dommerens prosessledelse. Det ble påpekt av et flertall av aktørene at dommeren tidvis både var brysk og utålmodig, særlig i forhold til de private partene, og at prosessledelsen skapte en anstrengt stemning i retten. Det må foreligge uheldig dommeradferd over en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk. Tilsynsutvalget fant etter en samlet vurdering at denne terskelen ikke var overtrådt. Det var dermed ikke grunnlag for kritikk. Tilsynsutvalget fant imidlertid grunnlag for en uttalelse om god dommerskikk i forbindelse med prosessledelse i barnevernsaker, jf. domstolloven § 236 tredje ledd. Tilsynsutvalget uttaler at dommeren i barnevernsaker må være seg bevisst at partene er i en særlig sårbar og vanskelig situasjon, og at dette forsterker behovet for god prosessledelse. Det er også dommerens ansvar å sørge for at tidsnød ikke blir et overskyggende tema i saken.

Sakene 15-062 og 15-070 Saksbehandling. Tatt til behandling av eget tiltak. Kritikk.

To klager som gjaldt berømmelse av hovedforhandling i sivil sak om overprøving av akuttvedtak etter barnevernloven. Etter at klager hadde mottatt uttalelsene fra innklagede, ble klagene trukket. Tilsynsutvalget vurderte opplysningene som hadde fremkommet om berammingspraksisen som så alvorlige at de besluttet at

denne delen av klagene skulle tas til behandling av eget tiltak, jf. dl § 237 tredje ledd. De øvrige forholdene som ble tatt opp i klagene ble ikke undergitt realitetsbehandling idet klagene var trukket. Tilsynsutvalget påpekte at i stedet for å beramme saken "straks" den kom inn til tingretten, forventet man tilsvar fra sakens øvrige parter. Det tok hhv en og to måneder fra stevningen var mottatt til tingretten startet arbeidet med å beramme hovedforhandling. Hovedforhandling i den ene saken ble berammet i underkant av tre måneder etter at anken var mottatt av tingretten og ble senere utsatt og stanset. I den andre saken var hovedforhandling ikke berammet før fylkesnemnda behandlet saken, i underkant av fire måneder etter at tingretten mottok anken. En slik tidsbruk var uakseptabel. Som domstolleder hadde innklagede et overordnet ansvar for berammingspraksisen i tingretten. Når den berammingspraksis som ble fulgt av tingretten var i strid med loven, og dette dessuten hadde medført uakseptabel lang saksbehandlingstid i to konkrete saker, gav dette grunnlag for disiplinærtiltak i form av kritikk.

Sak 15-071. Dommeradferd. Ikke grunnlag for kritikk.

Innklagede behandlet en begjæring om midlertidig forføyning. Klager anførte at dommeren opptrådte i strid med god dommerskikk ved utformingen av domspremissene knyttet til sakskostnadsspørsmålet. Formuleringene var egnet til å virke sårende eller infamerende for han som profesjonelt engasjert prosessfullmektig for saksøkte. Tilsynsutvalget uttalte som et generelt utgangspunkt at dommere har et ansvar for å utforme domspremissene på en hensynsfull måte overfor berørte parter. Det bør ikke brukes formuleringer som kan påføre disse unødvendige belastninger. En dommer har plikt til å gi en dekkende beskrivelse av de faktiske forhold, og til å gjøre rede for de vurderinger som ligger til grunn for den enkelte avgjørelse. Det må foreligge uheldig dommeradferd over en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk. Tilsynsutvalget kom til at dommerens handlemåte ikke oversteg denne terskelen. Innklagedes uttalelser kunne vært tonet ned, men er i form og innhold ikke av en slik karakter at de bør bli oppfattet som "klart sårende eller infamerende". Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor innklagede.

Sak 15-064: Dommeradferd. Innholdet i dommen. Dels avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Innklagede dommer ledet behandlingen av en ankesak om gyldigheten av avskjed, eventuelt oppsigelse og arbeidstakers krav om erstatning. Klager anførte at dommen har feil og mangler. Dette er forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derfor ikke kan vurdere. Denne delen av klagen ble derfor avvist. Klagen gjaldt videre innklagedes prosessedelse og uttalelser i løpet av hovedforhandlingen. Klager anførte at innklagede var forutinntatt og partisk. Tilsynsutvalget fant ikke å kunne legge dette til grunn. At en dommer skal opptre upartisk og slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål med dommerens nøytralitet, jf. Etske prinsipper for dommeradferd punkt 3, betyr ikke at dommeren skal overlate til partene å styre saken. Etter tvisteloven har retten medansvar for sakens opplysning, plikt til aktiv saksstyring og at hovedforhandlingen er konsentrert og uten unødig tidsspille. Det kan derfor være nødvendig å stille spørsmål til aktørene som kan oppleves som ubehagelige og inngripende. Utvalget fant ikke grunnlag for å anta at innklagede var partisk eller forutinntatt. Anførsler om innholdet i en samtale mellom innklagede og en prosessfullmektig ga ikke grunnlag for kritikk. Tilsynsutvalget hadde ikke grunnlag for å anta at klagers annenhånds fremstilling var den riktige.

Sak 15-073: Sen saksbehandling. Kritikk.

Twisten gjaldt en bruktbil solgt for kr. 25.000,-. Stevning ble innlevert 29. januar 2015. Etter to utsettelse ble rettsmøte berammet til 18. mai 2015. Kort tid før rettsmøtet ble det besluttet skriftlig behandling og fristen for merknader ble satt til 28. mai 2015. Dom i saken ble avsagt 29. september 2015. Saken ble behandlet etter kapittel 10 om småkravsprosess. Lovgiver har lagt opp til at saksbehandlingstiden i småkravsprosess skal være vesentlig raskere enn i saker etter allmennprosessen. En sak etter småkravsprosessen skal normalt avsluttes med dom innen tre måneder etter at stevningen ble inngitt. Dom skal avsies ved rettsmøtes avslutning hvis dommeren finner grunnlag for det, ellers avsies dommen innen en uke etter at partene er meddelt at saken er tatt opp til doms. Klager anførte for det første at dommerfullmektigen hadde trenert saken fordi klagers advokat hadde opplyst at han kjente dommerfullmektigen godt og det bare var en telefonsamtale unna å få dommeren til å trenere saken. Tilsynsutvalget fant at det ikke var påvist et personlig forhold eller at klagers advokat skal ha fått dommerfullmektigen til å trenere saken. Tilsynsutvalget fant dermed ikke grunnlag for å konkludere med at dommerfullmektigen hadde opptrådt i strid med god dommerskikk i forhold til denne anførselen. Den totale tidsbruken i saken var på 8 måneder, og det gikk 4 måneder fra saken ble tatt opp til doms til dom ble avsagt. Utvalget fant at det ikke var særegne forhold i saken som kunne forsvare en så lang saksbehandlingstid. Dommerfullmektigen hadde heller ikke selv informert partene om fremdriften av saken. Tilsynsutvalget fant at tidsbruken ikke var forenelig med lovgivers intensjoner og overskridelsen var så betydelig at forholdet måtte

anses å være i strid med god dommerskikk. Dommerfullmektigen fikk kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Sak 15-077: Dommeradferd og sen saksbehandling. Delvis avvisning. Ikke grunnlag for kritikk.

Saken gjaldt tvist om erstatning for skadeverk på utleiebolig. Den delen av klagen som gjaldt avlyst hovedforhandling på grunn av manglende forkynning av innkalling til rettsmøte og dommerens gjennomføring av hovedforhandlingen ble avvist idet klagefristen var utløpt. Klager anførte videre at han ble gitt feil opplysninger i retten angående hva det ville koste å anke dommen og at han ikke oppnådde kontakt med sorenskriveren da han ønsket å snakke med han om ankegebyret. At en ansatt i tingretten kan ha feilinformert klageren ang. ankegebyret har sorenskriveren ikke et objektivt ansvar for, med mindre det skyldes manglende rutiner eller andre organisatoriske forhold domstollederen har ansvaret for. Det var ikke tilfellet i saken. At klager var bedt om å sende en e-post om ankegebyret til sorenskriveren synes for tilsynsutvalget å være en fornuftig tilbakemelding og utløste ikke noe ansvar for sorenskriveren. Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for kritikk.

Sak 15-082: Dommeradferd. Ikke grunnlag for kritikk.

Saken gjaldt bruksordning og felles tiltak for innkjøp i felles vei. Det var 26 parter i saken. Klager anførte at jordskiftedommeren hadde et sinneutbrudd mot han under rettsmøtet idet dommeren hevet stemmen kraftig, ble mørk i blikket, endret ansiktsuttrykk og gav han beskjed om å holde munn. Tilsynsutvalget la til grunn, etter å ha gjennomgått uttalelsene fra klager, innklagede og andre parter, at dommeren hevet stemmen og ba klager om å holde munn. Bakgrunnen var at klager flere ganger tok ordet mens en annen part avga forklaring. Dommeren bad klager to ganger om å vente med kommentarene til han fikk ordet, men klager fortsatte avbrytelsene. Ved åpningen av rettsmøtet informerte dommeren om at alle ville få ordet etter tur. Dette ble ikke respektert og det ble dommerens plikt å tilrettevise de partene som tok ordet utenom tur. Dommerens oppgave var å lede et rettsmøte med 26 parter. Flere av uttalelsene tilsa at det var et høyt konfliktnivå, noe som gjorde møteledelsen utfordrende. Med det som bakteppe og i sammenheng med den forutgående provokasjonen kom tilsynsutvalget til at ikke var grunnlag for kritikk mot dommeren.

Sak 15-093: Sen saksbehandling. Saksbehandlingen. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Legalarving klaget på innklagedes manglende oppfølging, informasjon og lang saksbehandlingstid for offentlig skifte av et dødsbo. Innklagede var ansvarlig dommer for boet. Behandlingen av boet tok nesten ti år. Utvalget la til grunn at det er opp til bostyrer å velge fremgangsmåten for gjennomføringen av bobehandlingen. Arvingene kan imidlertid henvende seg til retten som har instruksjonsmyndighet ovenfor bostyrer, og retten vil måtte ta stilling til innsigelser og kritikk mot bobehandlingen. Retten har også et selvstendig ansvar for å påse at bobestyrer utfører sitt verv forsvarlig og innen rimelig tid. Selv om bobehandlingen bød på mange utfordringer som delvis kan forklare tidsbruken, er en behandlingstid på ti år svært lang tid. Tilsynsutvalget fant imidlertid ikke grunn til å klandre innklagede dommer for dette. Tilsynsutvalget la avgjørende vekt på at innklagede gjennom hele bobehandlingen har fulgt opp bostyrers lovpålagte plikter etter skifteloven. Innklagede har også jevnlig purret på innberetninger og påpekt den lange saksbehandlingstiden. Det var ikke opplysninger om at innklagede ikke har besvart henvendelser fra arvingene.

De etiske prinsippene for dommeratferd har som formål å fremme at dommerne opptre på en måte som skaper tillit til domstolene og deres avgjørelser. Prinsippene skal også tjene til opplysning om hva som er god dommerskikk. Disse etiske prinsippene for dommeratferd er vedtatt av henholdsvis Den norske Dommerforening, Teknas etatsforening for jordskifterettene og Domstoladministrasjonen, og er utarbeidet i samarbeid mellom disse. Prinsippene gjelder for alle fagdommere i de alminnelige domstolene og i jordskiftedomstolene, både i og utenfor den dømmende virksomhet.

1. Grunnleggende krav

En dommer skal opptre i samsvar med loven, rettsordenen og god dommerskikk, og slik at han eller hun gjennom sin atferd fremmer den alminnelige tillit til domstolene.

2. Uavhengighet

En dommer skal utøve dommergjerningen uavhengig av utenrettslig påvirkning fra offentlige eller private interesser.

3. Upartiskhet

En dommer skal være og framtre som upartisk og opptre slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål ved dommerens nøytralitet. En dommer må ikke gi uttrykk for forhåndsstandpunkt i saker han eller hun har under behandling eller som det er nærliggende at dommeren kan få til behandling. En dommer skal utøve dommergjerningen uten forutinntatte holdninger. Dommeren skal aktivt legge forholdene til rette for minnelige løsninger, men partene skal ikke utsettes for press til å inngå forlik.

4. Integritet

En dommer skal opptre på en måte som ikke er egnet til å skade den alminnelige tilliten til domstolens eller dommerstandens anseelse. En dommer skal ikke for seg selv eller andre motta gaver eller andre fordeler som kan settes i forbindelse med utøvelsen av dommergjerningen.

5. Likebehandling

En dommer skal ivareta hensynet til likebehandling av parter og øvrige aktører som opptre for domstolen. En dommer skal bygge på saklige hensyn ved tildeling av oppdrag for domstolen.

6. Korrekt opptreden

En dommer skal holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen. Dommeren skal påse at meddommere deltar som fullverdige medlemmer av retten. Dommeren skal vise respekt for de oppgavene advokater og representanter for påtalemyndigheten har i rettspleien. En advokat skal ikke identifiseres med sin klient.

7. Utforming av rettslige avgjørelser

Ved utformingen av rettens avgjørelser må dommeren vise tilbørlig respekt overfor alle involverte så langt det er forenlig med kravet til en dekkende begrunnelse.

8. Diskresjon

En dommer skal – foruten å overholde lovbestemt taushetsplikt – utvise diskresjon om sensitive forhold som dommeren får kjennskap til i sitt virke og skal ikke bruke slik informasjon til noe formål som ligger utenfor dommergjerningen. En dommer skal utad bevare taushet om rettens rådslagning og stemmegivning for lukkede dører. En dommer skal ikke meddele avgjørelsen før den er avsagt.

9. Kompetanse

En dommer skal vedlikeholde og forbedre sine faglige kunnskaper og ferdigheter.

10. Effektivitet

En dommer skal utføre sin dommergjerning effektivt og med rimelig hurtighet, så langt det er forenlig med kravene til forsvarlig saksbehandling og faglig kvalitet. Når det oppstår forsinkelser av betydning, skal de partene som er berørt underrettes om dette.

11. Ytringer m.m.

En dommer har som enhver annen ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet, men en dommer skal ved utøvelsen av slike rettigheter ta hensyn til dommerembetets verdighet og domstolens upartiskhet, nøytralitet og uavhengighet. En dommer bør utvise forsiktighet ved omtale av saker som er under behandling i domstolene, og av egne rettsavgjørelser.

12. Dommerens forhold til media

En dommer skal vise respekt for medias oppgaver, herunder med å gi offentligheten informasjon om saker som behandles i domstolene.

13. Dommerens forhold utenfor tjenesten

En dommer skal også utenfor tjenesten opptre slik at atferden ikke er egnet til å skade respekten for eller tilliten til domstolene. En dommer må ikke gjøre bruk av dommertittelen når slik bruk kan oppfattes som en sammenblanding av roller eller hvor det for øvrig ikke er saklig grunn til det. En dommer må vise forsiktighet med å gi råd eller på annen måte engasjere seg i andres rettstvister.

14. Fratrådte dommere

En fratrådt dommer bør unngå atferd som kan oppfattes som uheldig utnyttelse av dommertittelen.

15. Inngrepsansvar

En dommer som blir kjent med overtredelser av disse etiske prinsipper begått av en kollega, bør ta dette opp på en passende måte, og gripe inn dersom overtredelsen er vesentlig.

1. oktober 2010

Sekretariat:
Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Sluppen
7485 Trondheim

Telefon: + 47 73 56 70 00
E-post: tilsynsutvalget@domstol.no

Ytterligere informasjon om Tilsynsutvalget for dommere er tilgjengelig på www.domstol.no/tilsynsutvalget.